

## คำแนะนำในการอ้างอิงทางสายวิทยาศาสตร์

กานิต รัตนกฤษณะ<sup>1</sup>

การอ้างอิงทางสายวิทยาศาสตร์สามารถเขียนได้หลายรูปแบบและหลายระบบแต่ระบบที่แนะนำให้ใช้คือ ระบบชื่อและปี (Name-and-year system) สิ่งพิมพ์ที่นิยมใช้อ้างอิงเพื่อประกอบการเขียนรายงาน ผลการวิจัย หรือปัญหาพิเศษ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ ได้แก่ วารสารวิจัย (Research journals) ตำรา (Text-books) ขุดสาร (Pamphlets) รายงานการประชุม (Proceedings) รายงานประจำปี (Annual reports) รายงานความก้าวหน้าของผลวิจัย (Progress reports) เอกสารวิชาการ (Bulletins) คู่มือและเอกสารคำแนะนำ (Manuals or handbooks) วิทยานิพนธ์และคชฎินิพนธ์ (Thesis and dissertations) นิตยสาร (Magazines) พจนานุกรมศัพท์ทางวิชาการ (Dictionaries or glossaries) เอกสารที่แจกในการประชุมวิชาการ (Papers presented at the seminar sessions) สิ่งพิมพ์ของหน่วยงานทางราชการ (Official documents) รวมทั้งสิ่งพิมพ์ของ ศูนย์ สำนัก สถาบัน องค์กร สมาคม สโมสร และชมรมวิชาการต่างๆ เป็นต้น (คณะอนุกรรมการกลุ่มบรรณาธิการวารสารวิทยาศาสตร์, 2522; ปรภาพันท์, 2533; Arnett, 1970 ; Smith and Reid, 1972)

อย่างไรก็ตามสิ่งพิมพ์รวมทั้งสิ่งที่ไม่แนะนำให้ใช้ในการอ้างอิงอยู่หลายประเภท ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวัน (Daily newspapers) แผ่นปลิว (Loose sheets) สิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้มาตรฐานทางวิชาการหรือไม่จัดเป็นสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ (ซึ่งอาจตีพิมพ์ในลักษณะของข่าวสาร สาร บันทึก คำวิจารณ์ บทความ นิตยสาร และแผ่นพับ รวมทั้งนวนิยายอิงวิทยาศาสตร์ เป็นต้น) สิ่งพิมพ์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาที่แน่ชัด (Publication of unknown origins) คำกล่าวคำอ้างที่เลื่อนลอยไม่เคยปรากฏว่ามีการตีพิมพ์เป็นหลักฐาน (Unpublished) คำพูดหรือคำวิจารณ์ที่ถกเถียงได้แย้งในที่ประชุม โดยยังไม่มีข้อยุติหรือยังไม่ได้ข้อสรุปที่มีการตีพิมพ์เป็นทางการ การติดต่อส่วนตัว (Personal communication) ข้อมูลที่ถูกอ้างในสิ่งพิมพ์และต้องการอ้างตาม สิ่งพิมพ์ที่ระบุว่ากำลังจัดพิมพ์ (In press) แต่ต่อมายังไม่ปรากฏว่าได้มีการตีพิมพ์ รวมทั้งเอกสารข้อมูลเบื้องต้นจากการวิจัยที่นำเสนอในที่ประชุมในลักษณะปกปิด และยังไม่พร้อมที่จะตีพิมพ์เผยแพร่เป็นทางการ (Confidential research papers) เป็นต้น

<sup>1</sup> ภาควิชาสัตววิทยา คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่ 50200

วิธีอ้างอิง สำหรับการอ้างอิงที่ปรากฏในส่วน  
ของเนื้อหานั้น อาจเขียนอ้างอิงได้ในหลายลักษณะ  
(บรรเจิด, 2527 ; จินดา, 2536 ; Hammack, 1970 ;  
Smith and Reid, 1972 ; Foote, 1977) หากเป็น  
สิ่งพิมพ์ภาษาไทยใช้ชื่อผู้แต่งตามด้วยปี พ.ศ.  
ของสิ่งพิมพ์นั้น แต่หากเป็นสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ  
ให้ใช้นามสกุลของผู้แต่ง เป็นภาษาอังกฤษ ตาม  
ด้วยปี ค.ศ.ของสิ่งพิมพ์นั้น ได้แก่

1). จากผู้แต่งคนเดียว อาจอ้างในลักษณะ  
อยู่ต้นประโยค หรืออยู่ท้ายประโยค ตัวอย่างเช่น  
วินัย (2535) รายงานเกี่ยวกับแมลงศัตรูผัก  
ตระกูลกะหล่ำและแนวทางการบริหารไว้  
ดังนี้.....

Chapman (1982) ได้แจงรายละเอียดและ  
ขั้นตอนในการลอกคราบของแมลงไว้ดังนี้

หรือ .....(วินัย,  
2535)

.....(Chapman,  
1982)

2). จากผู้แต่งสองคน อาจอ้างในลักษณะ  
อยู่ต้นประโยค หรืออยู่ท้ายประโยค ตัวอย่างเช่น  
เดือนจิตต์และสาทร (2535) ได้สรุปวิธี  
ป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชไว้ดังนี้คือ .....

James and Harwood (1969) ได้รายงาน  
ชีพจักรของยุงลายไว้ดังต่อไปนี้ .....

หรือ.....(เดือนจิตต์  
และสาทร, 2535)

.....(James and  
Harwood, 1969)

3). จากผู้แต่งตั้งแต่สามคนขึ้นไป อาจอ้าง  
ในลักษณะอยู่ต้นประโยค หรืออยู่ท้ายประโยค  
ตัวอย่างเช่น

เกศราและคณะ (2535) ได้สรุปว่าปัญหาที่  
สำคัญในการปลูกฝ้าย คือ .....

Borrer et al. (1989) ได้จำแนกแมลง  
ทั้งหมดเป็น 31 อันดับ ได้แก่ .....

หรือ.....(เกศรา  
และคณะ, 2535)

.....(Borrer et al.,  
1989)

4). จากสิ่งพิมพ์หลายฉบับอ้างถึงเรื่อง  
เดียวกันมักนิยมอ้างในลักษณะอยู่ท้ายประโยค  
โดยเรียงลำดับสิ่งพิมพ์ตามปีที่ตีพิมพ์ก่อน ไปยังปีที่  
ตีพิมพ์ภายหลัง

ก. โดยผู้แต่งต่างบุคคลกัน ตัวอย่างเช่น  
.....เสียนคินมีการระบาดอยู่

ตลอดปีดังนั้นการปลูกถั่วลิสง ไม่ว่าจะปลูก  
ในช่วงต้นฤดูหรือปลายฤดู หรือแม้กระทั่งการ  
ปลูกในฤดูแล้งมักพบว่ามึเสียนคินระบาดเข้าทำลาย  
ถั่วลิสงอยู่เสมอ (มโนชัย, 2527 ; เสียงและคณะ,  
2530 ; พิสิษฐ์, 2533)

.....ก้อนไขมัน(Fat body)ที่พบในแมลง  
ตัวเต็มวัยเพศเมียมีหน้าที่สำคัญอย่างยิ่ง ใน  
กระบวนการสังเคราะห์โปรตีน Vitellogenins  
(Chen, 1978 ; Hagedorn and Kunkel, 1979)

.....เมื่อใบถั่วถูกหนอนกระทู้ผัก  
ทำลายถึงระดับเศรษฐกิจควรทำการป้องกันกำจัด



USDA (1981) รายงานเกี่ยวกับแมลงศัตรู  
สำคัญในซุงฉางไว้ว่า.....

.....

หรือ.....(กองกิจ  
และสัตววิทยา, 2535)

.....(สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร,  
2532)

.....(United States  
Department of Agriculture, 1981)

.....(USDA,  
1981)

**การเขียนบรรณานุกรม**

การเขียนบรรณานุกรมจากสิ่งพิมพ์ที่ใช้  
ในการอ้างอิงหรือการจัดทำบัญชีรายชื่อของ  
สิ่งพิมพ์ที่ใช้อ้างอิงภายใต้หัวข้อ "เอกสารอ้างอิง  
(References or literature cited)" อาจเขียนได้  
หลายรูปแบบโดยมีก็มีโครงสร้างหลักคล้ายคลึงกัน  
แต่จะมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันตามความ  
นิยมหรือตามการกำหนดใช้ของแขนงหรือสาขา  
วิชา สำนักหรือสถาบันนั้น ๆ (สุเกษม, 2516 ;  
คณะอนุกรรมการรุ่มบรรณาธิการวารสาร  
วิทยาศาสตร์, 2522 ; บรรเจิด, 2527 ; จินดา, 2536 ;  
บัณฑิตวิทยาลัย, 2538 ; Hammack, 1970 ; Smith  
and Reid, 1972 ; Foote, 1977)

สำหรับสิ่งพิมพ์ภาษาไทยในส่วนของชื่อ  
ผู้แต่งให้ใช้ชื่อตัวตามด้วยนามสกุลเรียงตามลำดับ  
จนครบหมดทุกคน ส่วนสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ

.....  
.....

ให้ใช้นามสกุลเต็มของผู้แต่งคนแรกขึ้นก่อน ตาม  
ด้วยชื่อตัวและชื่อกลางหรือชื่ออื่น ๆ เป็นอักษรย่อ  
และนามสกุลเต็มของผู้แต่งคนถัดไปเรียงไปตามลำดับ  
จนครบหมดทุกคน

.....  
.....  
..... สำหรับวิธีเขียนบรรณานุกรมที่แนะนำให้ใช้จะมี  
รูปแบบเป็นไปตามที่ได้กำหนดโดยคณะกรรมการศาสตร  
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังต่อไปนี้

- 1). หนังสือหรือตำรา (Textbooks) .....  
รูปแบบ : ผู้แต่ง, ปีที่ตีพิมพ์, ชื่อหนังสือ, ครั้งที่  
ตีพิมพ์(ถ้ามี), สำนักพิมพ์, ที่ตั้ง  
สำนักพิมพ์ (เมืองหรือจังหวัด),  
จำนวนหน้าทั้งหมดของหนังสือ  
(อาจยกเว้นได้).

ตัวอย่างเช่น .....  
โกศล เจริญสม และสุภาภา คิสภาพร. 2533.  
ศัตรูธรรมชาติของศัตรูไม้ผลและการ  
อนุรักษ์. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร  
แห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพฯ. 112 น.  
พงศเทพ อัครชนกุล. 2526. ว่าด้วยผึ้งและการ  
เลี้ยงผึ้ง. โรงพิมพ์พฤษศยศิริ, กรุงเทพฯ.  
182 น.

Borror, D.J., C.A. Triplehorn, and N.F. Johnson.  
1989. An introduction to the study of  
insects. 6th ed. Saunders College Publish-  
ing, Philadelphia. 875 p.

Romoser, W.S., and J.G. Stoffolano, Jr. 1994.  
The science of entomology. 3rd ed.  
Wm.C. Brown Publishers, Dubuque, Iowa.  
532 p.

2). หนังสือหรือตำราที่มีบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม (Editing textbooks)

ก. อ้างแบบยกเล่ม

**รูปแบบ :** ชื่อบรรณาธิการ.(ผู้รวบรวม). ปีที่ตีพิมพ์. ชื่อหนังสือ. ครั้งที่ตีพิมพ์(ถ้ามี). สำนักพิมพ์, ที่ตั้งสำนักพิมพ์ (เมืองหรือจังหวัด). จำนวนหน้าทั้งหมดของหนังสือ (อาจยกเว้นได้).

ตัวอย่างเช่น

สุวรรณ รวยอารีย์. (ผู้รวบรวม). 2535. แมลงและสัตว์ศัตรูที่สำคัญของพืชเศรษฐกิจและการบริหาร. เอกสารวิชาการกองกึ่งและสัตววิทยา. ห้างหุ้นส่วนจำกัดไอเดียมสแควร์, กรุงเทพฯ. 400 น.

Pimentel, D. (ed.) 1991. CRC handbook of pest management in agriculture. 2rd ed. Vol. 2. CRC Press, Inc., Boca Raton, Florida. 757 p.

Metcalf, R.L., and W.H. Luckmann. (eds.) 1994. Introduction to insect pest management. 3rd ed. John Wiley & Sons, Inc., New York. 650 p.

**ข้อสังเกต**

การอ้างอิงตามตัวอย่างข้างต้นมักพบในสิ่งพิมพ์ประเภทตำราเท่านั้น

ข. อ้างแบบเฉพาะเรื่อง

**รูปแบบ :** ชื่อผู้แต่งเรื่อง. ปีที่ตีพิมพ์. ชื่อเรื่อง. เลขหน้าของเรื่องทั้งหมด. ในบรรณาธิการ.(ผู้รวบรวม). ชื่อหนังสือ. ครั้งที่ตีพิมพ์ (ถ้ามี). สำนักพิมพ์, ที่ตั้งสำนักพิมพ์ (เมืองหรือจังหวัด).

ตัวอย่างเช่น

เดือนจิตต์ สัตยาวิรุทธิ์ และสาทร สิริสิงห์. 2535.

หลักการบริหารแมลงศัตรูพืช. น.12-21. ใน สุวัฒน์ รวยอารีย์.(ผู้รวบรวม). แมลงและศัตรูศัตรูที่สำคัญของพืชเศรษฐกิจและการบริหาร. เอกสารวิชาการกองกึ่งและสัตววิทยา. ห้างหุ้นส่วนจำกัดไอเดียมสแควร์, กรุงเทพฯ.

Frisbie, R.E., H.T. Reynolds, P.L. Adkisson, and R.F. Smith. 1994. Cotton insect pest management. p.421-468. In R.L. Metcalf, and W.H.Luckmann. (eds.) Introduction to insect pest management. 3rd ed. John Wiley & Sons, Inc., New York.

3). วารสาร (journals)

**รูปแบบ :** ผู้แต่ง. ปีที่วารสารตีพิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร(ชื่อย่อหรือชื่อเต็ม) ปีที่ (เล่มที่) : เลขหน้าทั้งหมด.

ตัวอย่างเช่น

วัชรา ชูณหงส์ และอรนุช กองกาญจน์. 2538. ประสิทธิภาพของสารฆ่าแมลงบางชนิดกับเพลี้ยอ่อนในข้าวโพดหวาน. ว. กิจ. สัตว. 17(2): 78-85.

สุวรรณ รวยอารีย์ และเรวัต ภัทรสุทธิ. 2537. การสูมตัวอย่างเพลี้ยจักจั่นและเพลี้ยกระโดดศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติในนาข้าวโดยใช้เครื่องดูดแมลง D-vac และ Blower-Vac. ว. วิทช. กษ. 27(5-6) : 202-217.

Leesch, J.G. 1995. Fumigant action of acrolein on stored-product insects. J.Econ. Entomol. 88(2): 326-330.

Pedigo, L.R., and L.C. Higley. 1992. The economic injury level concept and environmental quality. *Am. Entomol.* 38(1): 12-21.

#### ข้อสังเกต

ชื่อของวารสารอาจเขียนเป็นชื่อเต็มหรือชื่อย่ออย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ แต่ไม่ควรใช้ละปะปนกัน

4). วิทยานิพนธ์และคุณฎีนิพนธ์ (Thesis and dissertations)

รูปแบบ : ผู้แต่ง, ปีที่ตีพิมพ์, ชื่อเรื่อง, ระดับวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัย, ที่ตั้ง (ชื่อเมืองหรือจังหวัด), จำนวนหน้าทั้งหมดของวิทยานิพนธ์ (อาจยกเว้นได้).

ตัวอย่างเช่น (ยังไม่ได้จัดเรียงลำดับ)

มนัส ทิศสุวรรณ. 2516. ชีวประวัติของแตนเบียนไข่อนาการัส ออพทานิลิสและประสิทธิภาพในการปราบเพลี้ยจักจั่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 106 น.

มยุรา ภูริพันธุ์ภิญโญ. 2532. การศึกษานิเวศวิทยาของด้วงถั่วเหลือง (*Callosobruchus chinensis* L.) ด้วงถั่วเขียว (*Callosobruchus maculatus* F.) และการป้องกันกำจัด. คุณฎีนิพนธ์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 106 น.

Tayutivutikul, J. 1988. Biological studies of three phytophagous bugs associated with Kudzu plant, *Pueraria lobata*. M.S. thesis. Yamaguchi University, Yamaguchi. 54 p.

Burd, J.D. 1991. Studies of physiological alterations in cereals induced by greenbug,

*Schizaphis graminum* (Rondani) and Russian wheat aphid, *Diuraphis noxia* (Mordvilko). Ph.D. dissertation. Oklahoma State University, Stillwater. 128 p.

ข้อสังเกต ปัจจุบันนิยมใช้คำว่า "คุณฎีนิพนธ์" แทนคำว่า "วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก" และคำว่า "Ph.D. dissertation" แทนคำว่า "Ph.D. thesis"

5). รายงานการประชุม (Proceedings) รวมทั้งรายงานการประชุมของกลุ่มนักวิชาการ ในการประชุมสัมมนา สัมมนาเชิงปฏิบัติการ ประชุมวิชาการ ประชุมประจำปีซึ่งอาจจัดการประชุมในระดับจังหวัด ภาค ประเทศ ภูมิภาค หรือนานาชาติ หรือในการประชุมที่เรียกว่า Conference, Congress, Colloquium, Consortium, Convention, Seminar, Symposium และ Workshop เป็นต้น

รูปแบบ : ชื่อผู้แต่งเรื่อง, ปีที่ตีพิมพ์, ชื่อเรื่อง, เลขหน้าของเรื่องทั้งหมด. ในบรรณาธิการ. (ผู้รวบรวม). (ถ้ามี). ชื่อการประชุม. ช่วงวันที่ประชุม (อาจยกเว้นได้). สถานที่ประชุม (ชื่อเมืองหรือจังหวัดอาจรวมถึงประเทศ) (หรือสำนักพิมพ์และที่ตั้งสำนักพิมพ์).

ตัวอย่างเช่น

ชาญชัย ถาวรอนุกุลกิจ, สมศรี กันตรัตนากุล, ทองพาด ช้อยุ่นและสรรเพชร คงงาม. 2538. ความสามารถในการผลิตลูกผสมของไหมพันธุ์ใหม่. น.8-24. ใน รายงานผลงานวิชาการหม่อนไหมปี 2537. สถาบันวิจัยหม่อนไหม, กรมวิชาการเกษตร, กรุงเทพฯ.

อาณัติ ต๊ะปิ่นดา. 2536. พืชของสารเคมีปราบศัตรูพืชต่อสิ่งแวดล้อม. น.1-9. ใน สุภาณี พิมพ์สมาน.(ผู้รวบรวม). รายงานการสัมมนาเรื่องการใช้สารจากพืชเพื่อการป้องกันกำจัดศัตรูทางการเกษตร. 7-9 มกราคม 2534. คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่นการพิมพ์, ขอนแก่น.

Adang, M., D. DeBoer, J. Endres, E. Firoozabady, J. Klein, A. Merio, D. Merio, E. Murray, K. Rashka, and C. Stock. 1988. Manipulation of *Bacillus thuringiensis* genes for pest insect control. p.31-37. In D.W. Roberts and R.R. Granados. (eds.) Proceedings of a Conference on Biotechnology, Biological Pesticides and Novel Plant-Pest Resistance for Insect Pest Management. 19-20 July 1988. Cornell University, Ithaca, New York.

Thanomthin, V. 1988. Distribution of the coffee stem borer. p.230-233. In Proceedings of the International Seminar on Coffee Technology. 3-5 February 1988. Faculty of Agriculture, Chiang Mai University, Chiang Mai.

6). นิตยสารและข่าวสาร (Magazines and news) ในการเขียนให้ใช้รูปแบบเดียวกับวารสาร  
รูปแบบ : ผู้แต่ง. ปีที่นิตยสารตีพิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อ นิตยสาร. ปีที่(เล่มที่):เลขหน้า ทั้งหมด.  
ตัวอย่างเช่น  
จินตนา แสนทวีสุข และสุปราณี อัมพพิทักษ์. 2537. สารพิษตกค้างของสารกลุ่มเบนซิลิมิดาโซล

ในผลไม้นำเข้า. ข่าวสารวัดภูมิพิช 21(4): 155-161. (ตีพิมพ์เอง)

Oatman, E.R., M.E. Badgley, and G.R. Platner. 1985. Predators of the twospotted spider mite on strawberry. California Agriculture 39(1-2): 9-12.

7). จุลสาร (Pamphlets) เป็นสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ ที่ผลิตโดยหน่วยงานทางราชการหรือเอกชนมักมีความหนาประมาณ 10-40 หน้า แต่ไม่เกิน 70 หน้า ในการเขียนให้ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือหรือตำรา  
รูปแบบ : ผู้แต่ง. ปีที่ตีพิมพ์. ชื่อจุลสาร. ครั้งที่ตีพิมพ์(ถ้ามี). สำนักพิมพ์,ที่ตั้งสำนักพิมพ์(เมืองหรือจังหวัด). จำนวนหน้าทั้งหมดของจุลสาร(อาจยกเว้นได้).  
ตัวอย่างเช่น  
ศานิต รัตนกฤษณะ. 2536. การจำแนกอันดับของแมลง. ภาควิชากีฏวิทยา, คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่. 48 น.  
อุทัย เกตุนุติ. 2535. การควบคุมหนอนกระทู้หอมด้วยเชื้อไวรัส. กลุ่มงานวิจัยการปราบศัตรูพืชทางชีวภาพ, กองกึ่งและสัตววิทยา, กรมวิชาการเกษตร, กรุงเทพฯ. 15 น.

Berry, R.E. 1977. Insects on mint. A Pacific Northwest Cooperative Extension Publication. PNW 182. Oregon, Washington, Idaho. 15 p.

8). สิ่งพิมพ์ที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งและรวมทั้งที่ไม่ปรากฏปีที่ตีพิมพ์  
รูปแบบ : ชื่อหน่วยงาน. ปีที่ตีพิมพ์(ถ้ามี). ชื่อเรื่อง. ปีที่หน่วยงานที่จัดพิมพ์,ที่ตั้งหน่วยงาน(เมืองหรือจังหวัด).

**จำนวนหน้าทั้งหมดของสิ่งพิมพ์  
(อาจยกเว้นได้).**

ตัวอย่างเช่น

กองกัญและสัตววิทยา. 2535. คำแนะนำการใช้สารฆ่าแมลงและศัตรูศัตรูพืช 2535.

เอกสารวิชาการเกษตร. กรมวิชาการเกษตร. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพฯ. 240 น. กองมาลาเรีย. (ไม่ระบุปีที่ตีพิมพ์). สารเคมีและชีววินทรีย์ในการควบคุมพาหะนำโรค. ศูนย์ควบคุมพาหะนำโรค, กรมควบคุมโรคติดต่อ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพฯ. 97 น.

Ciba-Geigy. 1992. Manual for field trials in plant protection. 3rd ed. Plant Protection Division, Ciba-Geigy Ltd., Basle, Switzerland. 271 p.

Du Pont. (no date). Label-technical information manual of Du Pont agricultural chemical. Du Pont Far East Inc., Thailand Branch. Suwit G. Ad. Corporation Ltd., Bangkok. 67 p.

National Academy of Sciences (NAS). 1986. Pesticide resistance: strategic and tactics for management. National Academy Press, Washington, D.C. 512 p.

**ข้อสังเกต**

**ปัจจุบันสิ่งพิมพ์ที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งจะไม่นิยมใช้คำว่า "นิรนาม(anonymous)"**

9). เอกสารที่แจกในที่ประชุม (Hand-outs or sheets) เอกสารผลงานวิจัยและข้อมูลอื่นๆ ที่แจกในขณะที่มีการประชุมทางวิชาการ หากจำเป็นต้อง

ใช้อ้างอิงก่อนเพราะไม่อาจรอรายงานประชุม (Proceedings) ซึ่งมักใช้เวลาอีกหลายเดือนกว่าจะพิมพ์เสร็จเป็นรูปเล่ม อาจเขียนบรรณานุกรมได้ในลักษณะดังนี้

(ตัวอย่างสมมุติขึ้นเอง)

เกษตร รักษสิกรรม. 2538. บทบาทของรังสีในการบริหารแมลงศัตรูพืช. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา เรื่องการบริหารแมลงศัตรูพืชเศรษฐกิจในภาคเหนือของประเทศไทย ครั้งที่ 3. 1-3 ธันวาคม 2538. โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ, เชียงใหม่. 5 น.

Smith, J.H., Jr. 1995. The potential for genetic improvement of predators for pest management programs. Paper presented at the 3rd International Symposium of Roles of Genetic Control in Crop Pest Management. 7-9 October 1995. University of California, Berkeley. 4 p.

**สมมุติว่ารายงานการประชุมได้พิมพ์เสร็จเรียบร้อยในปีต่อมา การเขียนบรรณานุกรมอาจเป็นดังนี้**

เกษตร รักษสิกรรม. 2539. บทบาทของรังสีในการบริหารแมลงศัตรูพืช. น.135-139. ใน รายงานการประชุมสัมมนาเรื่องการบริหารแมลงศัตรูพืชเศรษฐกิจในภาคเหนือของประเทศไทย ครั้งที่ 3. ทิพย์เนตรการพิมพ์, เชียงใหม่.

Smith, J.H., Jr. 1996. The potential for genetic improvement of predators for pest management programs. p.94-97. In R.D. Johnson. (ed.) Proceedings of the 3rd International Symposium on Roles of

Genetic Control in Crop Pest Management.  
University of California, Berkeley.

**การจัดลำดับบรรณานุกรม** สิ่งพิมพ์ที่มีได้ อ้างอิงในเนื้อหาต้องไม่มีปรากฏในบัญชีเอกสาร อ้างอิงส่วนสิ่งพิมพ์ที่ถูกอ้างอิงในเนื้อหาทุกฉบับ จะต้องปรากฏในบัญชีเอกสารอ้างอิง หลังจาก ตรวจสอบเอกสารและสิ่งพิมพ์ที่ใช้อ้างอิงเพื่อ ประกอบการเขียนรายงานผลการค้นคว้าวิจัยหรือ ปัญหาพิเศษ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ จนถูกต้องและ ครบถ้วนทุกฉบับแล้ว ให้จัดเรียงลำดับสิ่งพิมพ์ ดังต่อไปนี้

1. สิ่งพิมพ์ที่เป็นภาษาไทยทั้งหมดจัดให้อยู่ ในลำดับต้นก่อนสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ
2. สิ่งพิมพ์ภาษาไทยจัดลำดับตามชื่อต้น ของผู้แต่งคนแรกหรือชื่อหน่วยงาน (แล้วแต่กรณี) ในลักษณะคละกัน ตาม ลำดับของตัวอักษร หากซ้ำกันให้ดูอักษร ถัดไป หากชื่อผู้แต่งซ้ำกันให้ดูนามสกุล หากซ้ำกันให้ดูชื่อผู้แต่งร่วมคนที่สอง และนามสกุล และชื่อผู้แต่งคนต่อไป และนามสกุลตามลำดับ ถ้ายังซ้ำกัน ให้ดูลำดับปีที่ตีพิมพ์
3. สิ่งพิมพ์หลายฉบับที่มีผู้แต่งเป็นบุคคล เดียวกันหรือเป็นคณะบุคคลที่มีผู้แต่ง คนแรกเป็นบุคคลเดียวกัน และมีการ ตีพิมพ์ในปีเดียวกันให้สิ่งพิมพ์ที่ถูก อ้างอิงในเนื้อหาก่อนได้อักษร ก ต่อท้าย ปีที่ตีพิมพ์ ส่วนสิ่งพิมพ์ที่ถูกอ้างในเนื้อหา ภายหลังจะได้อักษร ข หรือ ค หรือ ง ต่อท้ายปีที่ตีพิมพ์เรียงตามลำดับ
4. สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษจัดลำดับตาม นามสกุลของผู้แต่งคนแรกหรือชื่อ หน่วยงาน(แล้วแต่กรณี) ในลักษณะ

คละกันตามลำดับของตัวอักษรหากซ้ำ กันให้ดูอักษรถัดไป ถ้ายังซ้ำกันให้ดู อักษรย่อของชื่อต้นชื่อกลางและชื่ออื่น ๆ หากซ้ำกันให้ดูอักษรย่อของชื่อต้น ชื่อกลางและชื่ออื่น ๆ และนามสกุลของ ผู้แต่งร่วมคนที่สองและคนถัดไปตาม ลำดับถ้ายังซ้ำกันให้ดูลำดับปีที่ตีพิมพ์

5. สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษหลายฉบับที่มีผู้แต่ง เป็นบุคคลเดียวกันหรือเป็นคณะบุคคล ที่มีผู้แต่งคนแรกเป็นบุคคลเดียวกันและ มีการตีพิมพ์ในปีเดียวกันให้สิ่งพิมพ์ที่ถูก อ้างอิงในเนื้อหาก่อนได้อักษร a ต่อท้าย ปีที่ตีพิมพ์ ส่วนสิ่งพิมพ์ที่ถูกอ้างใน เนื้อหาภายหลังจะได้อักษร b หรือ c ต่อท้ายปีที่ตีพิมพ์เรียงตามลำดับ
  6. เมื่อจัดลำดับสิ่งพิมพ์ทั้งหมดเรียบร้อย แล้ว ไม่ต้องลงเลขลำดับใด ๆ ที่ด้านหน้า ของรายชื่อสิ่งพิมพ์
- ตัวอย่างเช่น
- โกศล เจริญสม และสุอาภา ดิสภาพร. 2533. ศัตรูธรรมชาติของศัตรูไม้ผลและการ อนุรักษ์. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพฯ. 112 น.
- ชิบา-โกกิ. (ไม่ระบุปีที่ตีพิมพ์). คู่มือแนะนำการ ป้องกันอันตรายขณะใช้สารเคมีกำจัดศัตรู พืชในภูมิภาคอาเซียน. แผนกเกษตร, บริษัท ชิบา-โกกิ (ประเทศไทย) จำกัด, กรุงเทพฯ. 36 น.
- พิสิษฐ์ เสพสวัสดิ์, ศรีสมร พัทธ์ชัย, เดือนจิตต์ สักยาวิรุทธ์ และสาทร สิริสิงห์. 2523ก. การป้องกันกำจัดเสี้ยนดิน. น.510-518. ใน รายงานการประชุมวิชาการ กองกึ่ง สัตววิทยา ครั้งที่ 2 เรื่อง แมลงและ

สัตว์ศัตรู 2523. 24-27 มิถุนายน 2523. ณ ห้องประชุมศึกษาศูนย์วิจัยอารักขาข้าว, เกษตรกลางบางเขน, กรุงเทพฯ.

พิสิษฐ์ เสพสวัสดิ์, ศรีสมร พิทักษ์, เดือนจิตต์ สัตยาวิรุทธ์ และสาทร สิริสิงห์. 2523ข. ประสิทธิภาพของสารฆ่าแมลงบางชนิด กับหนอนเจาะฝักถั่วเหลือง. น.492-499. ใน รายงานการประชุมวิชาการ กองกฏ- สัตววิทยาครั้งที่ 2 เรื่อง แมลงและสัตว์ศัตรู 2523. 24-27 มิถุนายน 2523. ณ ห้องประชุม- ศึกษาศูนย์วิจัยอารักขาข้าว, เกษตรกลาง- บางเขน, กรุงเทพฯ.

พิสิษฐ์ เสพสวัสดิ์, เดือนจิตต์ สัตยาวิรุทธ์ และ ศรีสมร พิทักษ์. 2523ค. หนอนเจาะฝักถั่ว และการป้องกันกำจัด. นสพ.กสิกร 53(5): 323-330.

Romoser, W.S., and J.G. Stoffolano, Jr. 1994. The science of entomology. 3rd ed. Wm.C. Brown Publishers, Dubuque, Iowa. 532 p.

Southwood, T.R.E., V.C. Moran, and C.E.J. Kennedy. 1982a. The assessment of arboreal insect fauna: comparisons of knockdown sampling and faunal lists. Ecol. Entomol. 7(2): 331-340.

Southwood, T.R.E., V.C. Moran, and C.E.J. Kennedy. 1982b. The richness, abundance, and biomass of the arthropod communities on trees. J. Anim. Ecol. 51(3): 635-649.

**สรุป**

วิธีอ้างอิงและเขียนบรรณานุกรมในการอ้างอิงทางสายวิทยาศาสตร์มีหลากหลายระบบ และ

หลากหลายลักษณะวิธีเขียน ดังนั้นเมื่อมีการเขียนที่แตกต่างกันเกิดขึ้นมิได้หมายความว่ารูปแบบการเขียนของใครผิดหรือของใครถูก แต่อาจเกิดขึ้นจากการเลือกใช้ระบบที่แตกต่างกัน หากการเขียนนั้นได้ยึดตามหลักสากลเป็นบรรทัดฐานแล้วก็นับได้ว่าเป็นเรื่องที่ถูกต้องทั้งหมด ข้อบกพร่องที่มักเกิดขึ้นคือความไม่สม่ำเสมอในการเลือกใช้ระบบเขียนให้เป็นไปในแนวเดียวกันโดยตลอด ถ้าเราเขียนขึ้นเพื่อเตรียมส่งไปตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการต่าง ๆ เราจำเป็นต้องใช้ตามรูปแบบที่กำหนดขึ้นโดยวารสารนั้น ๆ เท่านั้น มิฉะนั้นอาจไม่ได้รับการพิจารณาให้ลงตีพิมพ์ ดังนั้น สิ่งที่ได้เสนอแนะในบทความนี้จึงเป็นเพียงรูปแบบอันหนึ่งของการอ้างอิง ซึ่งแม้ว่าจะเน้นทางสาขาชีววิทยาแต่ผู้เขียนเชื่อว่านักวิชาการในสายวิทยาศาสตร์สาขาอื่น ๆ อาจเลือกใช้หรือสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับสาขาวิชาของตนเองต่อไปได้

**เอกสารอ้างอิง**

คณะอนุกรรมการกลุ่มบรรณาธิการวารสารวิทยาศาสตร์. 2522. คู่มือการเตรียมบทความและรายงานทางวิทยาศาสตร์เพื่อตีพิมพ์ในวารสาร. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.

จินดา จันทร์อ่อน. 2536. การเขียนรายงานบทความทางวิชาการ. ว. วิทย์. กษ. 26(1-3): 43-54. บัณฑิตวิทยาลัย. 2538. คู่มือการเขียนวิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

บรรเจิด คดีการ. 2527. คู่มือวิทยานิพนธ์สาขาวิทยาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ประภาพันท์ พลายจันทร์. 2533. วรรณกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสาขาเกษตรศาสตร์. ห้องสมุด

คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่. Entomology Society of America, College Park, Maryland.

สุกษม เกษมสันต์. 2516. การอ้างอิงในข้อเขียนทางวิชาการ. ว. วิทย์, กษ. 6(1): 73-80.

Arnett, R.H., Jr. 1970. Entomological information storage and retrieval. The Bio-Rand Foundation, Baltimore, Maryland.

Foote, R.H. 1977. Thesaurus of entomology. The Entomology Society of America, College Park, Maryland.

Hammack, G.M. 1970. The serial literature of entomology : a descriptive study. The Entomology Society of America, College Park, Maryland.

Smith, R.C., and W.M. Reid. 1972. Guide to the literature of the zoological sciences. 8th ed. Burgess Publishing Co., Minneapolis, Minnesota.

Abstract : Growth and yield of *Sesuvium portuacastrum* cv. *Hyacinth* were studied under withholding of water at various stages of plant development. The experiment was conducted at the Faculty of Agriculture, Chiang Mai University during January - April 1977 on heavy soil (clay loam - only clay loam). Total dry matter (LAI) and seed yields were not affected by withholding water treatment when compared with weekly irrigation but affected by irrigation frequency. The mean value of seed yield from over 40 withheld water treatment was 1.23 t/ha. Seed yields and also total dry matter and LAI significantly decreased when irrigation interval increased. The most important irrigation treatment reduced yield by 25%. The reduction in seed yield was due to decreasing in number of seed per capsule and not due to reduction in seed oil content. The seed oil content was significantly decreased when irrigation interval increased. The oil content of seed oil decreased from 21.4% observed in control to 19.1% when irrigation interval was 21 days. The seed oil content was 19.1% when irrigation interval was 21 days. The seed oil content was 19.1% when irrigation interval was 21 days. The seed oil content was 19.1% when irrigation interval was 21 days.

ไม่ได้รับรองฉบับนี้ (ฉบับที่ ๑๑๑) เป็นวิทยานิพนธ์ที่เสนอมาเพื่อขอรับปริญญาตรี สาขาเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยผู้เขียน (นาย ก. ก.) และผู้ตรวจ (นาย ข. ข.) เป็นผู้ตรวจรับฉบับนี้ไว้ และจะดำเนินการต่อไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ฉบับนี้ได้รับรองฉบับนี้ (ฉบับที่ ๑๑๑) เป็นวิทยานิพนธ์ที่เสนอมาเพื่อขอรับปริญญาตรี สาขาเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยผู้เขียน (นาย ก. ก.) และผู้ตรวจ (นาย ข. ข.) เป็นผู้ตรวจรับฉบับนี้ไว้ และจะดำเนินการต่อไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่